

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 327/2025
24.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Земљорадничка задруга „ИВАЊИЦА“ Ивањица, чији је пуномоћник Оливера М. Ћирковић, адвокат из ..., против тужене РЕПУБЛИКА СРБИЈА, коју заступа Државно правобранилаштво Београд - Одељење у Краљеву, ради утврђења, вредност предмета спора 11.800.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2996/24 од 12.02.2025. године, у седници одржаној дана 24.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2996/24 од 12.02.2025. године.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2996/24 од 12.02.2025. године, у ставу првом изреке, преиначена је пресуда Привредног суда у Чачку П 168/22 од 27.03.2024. године у ставу првом изреке, којом је утврђено према туженој да је тужилац по основу одржаја стекао право својине на КП бр. 3601 КО Шуме, што је тужена дужна признати и трпети да тужилац своје право упише на одговарајући начин у јавним књигама, као и у ставу другом изреке, којим је обавезана тужена да тужиоцу исплати 403.100,00 динара на име трошкова поступка и пресуђено тако што је одбијен тужбени захтев да се утврди према туженој да је тужилац по основу одржаја стекао право својине на КП бр. 3601 КО Шуме, што би тужена била дужна признати и трпети да тужилац своје право упише на одговарајући начин у јавним књигама, те обавезан тужилац да туженој накнади трошкове поступка од 30.000,00 динара. У ставу другом изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка од 90.000,00 динара.

Против другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због свих законом прописаних разлога са предлогом да Врховни суд преиначи другостепену пресуду и потврди првостепену пресуду.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, учињене у поступку пред другостепеним судом на коју се у ревизији указује, будући да је другостепени суд прихватио чињенично стање на основу доказа изведених у првостепеном поступку, те није отварао главну расправу. Ревидент указује на битну повреду одредаба члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Међутим, наведена битна повреда одредаба парничног поступка није разлог за изјављивање ревизије, будући да се ревизија у смислу члана 407. став 1. тачка 2) ЗПП може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом једино из члана 374. став 2. тач. 6), 8), 10) и 11) наведеног закона.

Према чињеничном стању, утврђеном од стране првостепеног суда, тужилац је примарним тужбеним захтевом тражио да се према првобитно означеним туженима: Република Србија, „Elixir Group“ д.о.о. Шабац, ЗЗ „Јединство“ Ивањица, „Станић“ д.о.о. Ариље и „Матис мебл“ д.о.о. Рума утврди да је ништаво судско поравнање закључено пред Привредним судом у Чачку Р 5/16 од 09.05.2016. године у ставу I тачка 6. и ставу II, утврђење да су без правног дејства Уговори о купопродаји закључени 21.05.2019. године између „Elixir Food“ д.о.о. Шабац и „Станић“ д.о.о. Ариље (са анексом тог уговора) и 22.05.2020. године између „Станић“ д.о.о. Ариље и „Матис мебл“ д.о.о. Рума и утврђење да је тужилац корисник и ималац права на кп. бр. 3601 и 3602/19, обе у КО Шуме. Евентуалним тужбеним захтевом тужилац је тражио да се према туженој Републици Србији утврди да је по основу одржаја стекао право својине на кп. бр. 3601 КО Шуме и да се обавезу „Elixir Group“ д.о.о. Шабац, „Станић“ д.о.о. Ариље и „Матис мебл“ д.о.о. Рума да тужиоцу солидарно исплате одговарајућу накнаду у новцу. Након закључења судског поравнања између тужиоца и „Elixir Group“ д.о.о. Шабац, „Станић“ д.о.о. Ариље и „Матис мебл“ д.о.о. Рума, којим је констатовано да је „Матис мебл“ власник кп. бр. 3602/19 КО Шуме и да су пуноважни закључени наведени Уговори о купопродаји, те након што је исти обавезан да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати 25.000,00 еура у динарској противвредности, тужилац је повукао тужбу у делу примарно постављеног тужбеног захтева у односу на све тужене, а остао је при тужбеном захтеву, који је био опредељен као евентуални - за утврђење права својине на кп. бр. 3601 КО Шуме по основу одржаја у односу на тужену Републику Србију.

У поступку пред првостепеним судом утврђено је да су пресудом Привредног суда у Ужицу П 478/92 од 06.10.1992. године утврђена средства, права и обавезе бивше ЗЗ „Пољопродукт“ Ивањица у неотписаној вредности са стањем на дан 31.12.1991. године и извршено је њихово распоређивање на парничне странке: тужиоца у овом поступку, ЗЗ „Јединство“ Ивањица и ЗЗ „Продукт“ Ивањица. Према наведеној пресуди, тужиоцу је припало земљиште евидентирано на конту 010.015, део 016, део 018. Такође, пресудом на основу признања Привредног суда у Чачку П 376/2012 од 23.02.2015. године, а на коју су се позвали нижестепени судови и која се налази у спису предмета, утврђено је између осталог, да је тужилац по основу правног следбеништа и деобе искључиви корисник јужног дела КП бр. 3601/1 КО Шуме у мерама и границама

описаним у наведеној пресуди и источног и јужног дела КП бр.3601 КО Шуме, што су тужени у том поступку дужни да признају и омогуће тужиоцу несметано коришћење наведених непокретности и допусте му да упише та своја права у јавним књигама. Првостепени суд је на основу налаза и мишљења вештака геодетске струке утврдио да је КП бр. 3601 КО Шуме, у површини уписаној У СКН Ивањица, истоветна земљишту описаном у ставу III 2. под б пресуде на основу признања П 376/2012 од 23.02.2015. године, које је по наведеној пресуди припало тужиоцу на коришћење. Утврђено је и то да је ставом II Поравнања закљученог у предмету Привредног суда у Чачку Р 5/2016 дана 09.05.2016. године констатовано да је АД „Леденице“ - у стечају Ивањица, као правни следбеник ЗЗ „Пољопродукт“ Ивањица, ималац права коришћења КП бр. 3601 КО Шуме у површини од 7.335м², те да тужилац нема пуноважан правни основ за стицање права својине редовним одржајем у смислу чл. 28. ст. 2. Закона о основама својинскоправних односа. Наведени закључак првостепени суд заснива и на чињеници да непокретност, која је припала тужиоцу по основу пресуде на основу признања П 376/2012, на начин како је описана у наведеној пресуди, није могла бити уписана у јавне књиге и наведена пресуда није била подобна за упис у смислу чл. 86, 87. и 88. Закона о државном премеру и катастру. Из ових разлога је и израђен пројекат парцелације и закључено поравнање, те је по основу поравнања Р 5/2016, наведено земљиште уписано на АД „Леденице“ - у стечају као држаоца у мерама и границама описаним у напред наведеној пресуди. Наведено правно лице је брисано из регистра АПР 16.09.2016. године, по окончању стечајног поступка, а решењем СКН Ивањица од 06.06.2023. године уписана је Република Србија као ималац јавне својине на кп. број 3601 КО Ивањица.

Код оваквог чињеничног утврђења, првостепени суд закључује да је тужилац право својине на КП бр. 3601 КО Шуме стекао ванредним одржајем, јер је савестан држалац више од 20 година. Према образложењу првостепеног суда, тужилац је био у мирној и несметаној државини спорне непокретности од 1992. године - како је то навео саслушани заступник тужиоца, које земљиште је тужилац обрађивао сејањем различитих култура, а тужени није доказао да је државина тужиоца била несавесна. Имајући у виду наведено, а на основу чл. 28. ст. 4, 30. ст. 1. и 72. Закона о основама својинскоправних односа и применом правила о терету доказивања из чл. 231. ЗПП, првостепени суд закључује да је тужбени захтев тужиоца основан, па је донео одлуку као у ставу првом изреке првостепене пресуде.

Другостепени суд је становишта да је правилно првостепени суд нашао да тужилац није имао пуноважан правни основ за стицање права својине редовним одржајем, у смислу одредбе члана 28. став 2. Закона о основама својинскоправних односа, али да није правилан закључак да је тужилац стекао својину на предметној парцели путем ванредног одржаја. За стицање права својине ванредним одржајем, у смислу одредбе члана 28. став 4. Закона о облигационим односима, према схватању другостепеног суда, потребно је да је тужилац био савестан. Чињеница да је у предмету Привредног суда у Чачку П 376/12 тужилац тражио да се утврди његово право коришћења, а не својине, пре истека двадесетогодишњег рока прописаног одредбом члана 28. став 4. Закона о основама својинскоправних односа, указује на то да тужилац није ни сматрао да је био носилац права својине на предметној непокретности, те да није ни могао бити савестан држалац, према становишту другостепеног суда. Имајући у виду наведено, другостепени суд закључује да нема услова за примену института ванредног одржаја, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Врховни суд налази да је изнето становиште другостепеног суда правилно и да је другостепени суд правилно применио материјално право.

Према одредби члана 20. Закона о основама својинскоправних односа ("Сл. лист СФРЈ", бр. 6/80 и 36/90, "Сл. лист СРЈ", бр. 29/96 и "Сл. гласник РС", бр. 115/2005 - др. закон), право својине стиче се и по самом закону и одлуком државног органа, на начин и под условима одређеним законом. Према члану 21. истог закона, по самом закону право својине стиче се и одржајем. Према одредби члана 28. став 2. истог закона, савестан и законит држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 10 година, а према одредби члана 28. став 4. истог закона савестан држалац непокретне ствари на коју други има право својине стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 20 година. Према одредби члана 30. Закона о основама својинскоправних односа време потребно за одржај почиње тећи оног дана када је држалац ступио у државину ствари, а завршава се истеком последњег дана времена потребног за одржај. Према одредби члана 72. Закона о основама својинскоправних односа, државина је законита ако се заснива на пуноважном правном основу који је потребан за стицање права својине и ако није прибављена силом, преваром или злоупотребом поверења. Државина је савесна ако држалац не зна или не може знати да ствар коју држи није његова. Савесност државине се претпоставља.

Из напред цитираних одредби Закона о основама својинскоправних односа следи да је један од начина стицања права својине одржај. Одржај је оригинаран начин стицања права својине на основу државине одређеног квалитета и протекла времена. Државина представља фактичку власт на ствари. Закон не дефинише шта се подразумева под фактичком влашћу на ствари, али да би се радило о државини на основу које се одржајем може стећи право својине потребно је да држалац предузима радње на основу којих се основано може закључити да је држалац ствари, односно да се држалац према ствари понаша као власник. Постоје две врсте одржаја, редован и ванредни. Ревидент указује на то да су испуњени услови за ванредни одржај и да је имао мирну и савесну државину у вишедеценијском континуитету на предметној парцели. Врховни суд је, међутим, на становишту да је правилан закључак другостепеног суда да у конкретном случају нема услова за ванредни одржај. Од 04.07.1996. године, ступањем на снагу Закона о изменама и допунама закона о основама својинскоправних односа (Сл.лист СФРЈ бр. 29/96) било је могуће да се стекне својина и на непокретностима у друштвеној својини, када је брисан члан 29. раније важећег Закона о основним својинскоправним односима, којим је то било забрањено. Тужилац је указивао на то да су пресудом Привредног суда у Ужицу П 478/92 од 06.10.1992. године утврђена средстава, права и обавезе бивше ЗЗ „Пољопродукт“ Ивањица у неотписаној вредности са стањем на дан 31.12.1991. године и да је извршено њихово распоређивање на парничне странке: тужиоца у овом поступку, ЗЗ „Јединство“ Ивањица и ЗЗ „Продукт“ Ивањица. Према наведеној пресуди, тужиоцу је припало земљиште евидентирано на конту 010.015, део 016, део 018, али тада је земљиште било у друштвеној својини. У спису се налази Извештај СКН Ивањица од 26.10.2022. године - у који Извештај је првостепени суд извршио увид, те из којег се произизлази да је за КО Шуме обновом премера 1991. године на кат парц. 3601 - уписана друштвена својина, па надаље уписан след корисника предметне парцеле. У време подношења тужбе као неспорно је утврђено да је код СКН Ивањица била уписана АД „Леденице“ – у стечају Ивањица, као држалац предметне непокретности, при чему је било уписано да се ради о друштвеној својини. Ови подаци су јавно доступни и тужилац је свакако упознат са оваквим стањем. Врховни суд је

имао у виду то да је тужилац је био у непосредној државини спорне непокретности од 1992. године, односно да је исти садио културе на предметном земљишту. Међутим, нису испуњени услови за ванредан одржај будући да је тужилац знао на основу напред наведених јавно доступних података да је на предметном земљишту била уписана друштвена својина. Да је тужилац знао да нема права својине на предметној непокретности указује и то да је по основу пресуде због признања Привредног суда у Чачку П 376/12 од 23.02.2015. године тужилац управо имао право искључивог коришћења предметне непокретности, а не право својине будући да је у том поступку тужилац и поднео тужбу ради утврђења права коришћења на предметној непокретности. Савесна државина је када држалац не зна и не може да зна да ствар, коју држи није његова и савесност се претпоставља. Међутим ова претпоставка је оборива и у вези са тим, код чињенице да је тужилац знао да предметну непокретност држи као корисник, а не као власник, правилан је закључак другостепеног суда да је државина тужиоца несавесна, па самим тим ни протек времена у периоду од 04.07.1996. године, па до дана подношења тужбе, није могао водити стицању права својине путем ванредног одржаја.

Следом свега наведеног, како нису испуњени услови за ванредни одржај, неоснована је ревизија тужиоца, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић